

LIELĀKAS IZMAKSAS, VAIRĀK DARBA

Sandija Novicka, zvērināta advokāta palīdzē, Zvērinātu advokātu biroja „Lejiņš, Torgāns un Partneri”

Daudziem saimnieciskās darbības veicējiem no 1. janvāra palielināsies maksājamā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms, darba apjoms un izdevumi, kas saistīti ar grāmatvedības kārtošanu.

Proti, grozījumi likumā „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (spēkā no 2007. gada 1. janvāra), nosaka stingrākus ierobežojumus saimnieciskās darbības veicējiem pamatlīdzekļu nolietojuma un saimnieciskās darbības izdevumu apjoma noteikšanai.

Piemēram, aprēķinot personīgā vieglā automobiļa vērtības nolietojumu, izdevumos drīkst ietvert tikai nolietojumu proporcionāli saimnieciskās darbības vajadzībām nobraukto kilometru skaitam, bet ne vairāk par 70%. Līdz 2007. gada 1. janvārim atļautais apmērs bija 90%. Turklāt, lai izdevumos ietvertu šos 70% no automašīnas nolietojuma, nepieciešamas ceļazīmes ar detalizētiem maršrutiem, kas apliecina, ka automašīna šādā proporcijā ir lietota saimnieciskās darbības vajadzībām.

Līdzīgi ierobežojumi attiecas arī uz citiem pamatlīdzekļiem (piemēram, datoriem), kā arī izdevumiem, kas rodas saimnieciskajā darbībā, izmantojot personisko mantu. Piemēram, interneta un telefona lietošanas izmaksas. Atskaitīt var tikai to izdevumu daļu, kas attiecas uz saimniecisko darbību, ja iespējams objektīvi noteikt šādu proporciju un to dokumentāri pamatot. Ja minēto proporciju nevar objektīvi noteikt un dokumentāri pamatot, maksātājs saimnieciskās darbības izdevumos drīkst iekļaut ne vairāk kā 70% no attiecīgajiem saimnieciskās darbības izdevumiem. Tas nozīmē - lai izdevumos iekļautu, piemēram, 90% no telefonsarunu izmaksām, saimnieciskās darbības veicējam būs ar dokumentiem jāpierāda, ka 90% no visām sarunām ir veiktas saimnieciskās darbības vajadzībām. Tas pats attiecas uz datora izmantošanu. Jāatzīmē, ka ar dokumentiem datora vai telefona izmantošanas proporciju viennozīmīgi pierādīt var būt visai pagrūti un lielā mērā tas būs atkarīgs no Valsts ieņēmumu dienesta nostājas. Vai Valsts ieņēmumu dienests akceptēs paša saimnieciskās darbības veicēja sastādītu pārskatu par telefona vai datora izmantošanu? Vai tomēr būs nepieciešams pieprasīt telefonsarunu atšifrējuma izdrukas no pakalpojuma

sniedzēja, lai objektīvi pierādītu, ka saruna tiešām veikta ar biznesa partneri, nevis vīru vai sievu? Līdz ar to, praksē var rasties situācija, ka drošāk un vienkāršāk ir atskaitīt tikai 70%, nevis censties atskaitīt visus ar saimniecisko darbību saistītos izdevumus.

Tas nozīmē, ka pirms vēlēšanām solītā nodokļu nastas samazinājuma vietā 2007. gadā saimnieciskās darbības veicējiem, kas ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji, ir jārēķinās ar nodokļu un administratīvās nastas palielinājumu. Tas skars daudzu profesiju pārstāvjus – zvērinātus notārus, zvērinātus advokātus, ārstus, arhitektus, frizierus, kurpniekus, zemniekus, mazo veikaliņu īpašniekus un daudzus citus. Līdz ar to, lai arī visu laiku tiek runāts par to, ka inflācijas mazināšanai un konkurences veicināšanai ir nepieciešams attīstīt mazo un vidējo uzņēmējdarbību, patlaban notiek pretējais.

Protams, iepriekšējais regulējums nebija ideāls un negodīgiem nodokļu maksātājiem bija iespējas samazināt maksājamo nodokļu apjomu par izdevumiem, kas nebija saistīti ar saimniecisko darbību. Administratīvās izmaksas, kas rastos, ja Valsts ieņēmumu dienests sistemātiski censtos izkontrolēt un pārbaudīt pamatlīdzekļu nolietojuma un saimnieciskās darbības izdevumu apmēru pamatotību, salīdzinot ar ieguvumu, būtu milzīgas. Tāpēc ir saprotama vēlme ieviest stingrus, uz prezumpciju balstītus noteikumus un vienkārši piemērojamus ierobežojumus. Tomēr tādā gadījumā vienlaicīgi būtu jāsamazina arī nodokļu apjoms (tas notiks tikai 2008. gadā), lai iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji būtu spējīgi konkurēt ar uzņēmuma ienākuma nodokļa maksātājiem, kuriem šādi detalizēti ierobežojumi nav noteikti un ir jāmaksā 15% nodoklis (iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir 25%). Tas var ietekmēt daudzu personu lēmumu uzsākt saimniecisko darbību vai tomēr ne.